

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Херсонський державний університет
Кафедра готельно-ресторанної справи

Орленко О.В.

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для виконання контрольних та самостійних робіт
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр
галузі знань 24 Сфера обслуговування
спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа

Херсон 2017р

УДК 658 (076)

Орленко О. В.

Методичні рекомендації для виконання контрольних та самостійних робіт з дисципліни «Економіка підприємства» для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр галузі знань 24 Сфера обслуговування спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа / О.В. Орленко – Херсон: Видавництво ХДУ, 2017. - 59 с.

Укладачі: Орленко Олена Владиславівна - доктор економічних наук, професор кафедри готельно-ресторанної справи;

Рецензенти: Жуйков Г.Є. – доктор економічних наук, професор, перший проректор ПВНЗ «Міжнародний університет бізнесу і права», м. Херсон.

Мохненко А. С. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, фінансів і підприємництва Херсонського державного університету

Обговорено на засіданні кафедри готельно-ресторанної справи
Протокол № 6 від 06.11.2017 р.

Розглянуто на засіданні науково–методичної ради факультету технологій та сфери обслуговування
Протокол № 3 від 07. 11. 2017 р.

Схвалено науково – методичною радою ХДУ
Протокол № 2 від 20 . 12. 2017 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою ХДУ
Протокол №7 від 26 . 12. 2017 р.

© Орленко О. В., 2017

© ХДУ, 2017

ЗМІСТ

1	Вступ.....	4
2	Мета та завдання дисципліни	5
3	Зміст навчальної дисципліни	6
4	Завдання	11
5	Тести	17
6	Рекомендована література.....	59

Вступ

На сучасному етапі формування ринкових відносин та якісних змін в економіці виробництва неухильно зростають вимоги до економічної освіти. Економічна підготовка кадрів - умова підвищення наукового рівня господарювання та здійснення програми соціально-економічного зростання України.

При вивченні курсу «Економіка підприємства» методичні вказівки повинні сприяти оволодінню студентами методикою економічного аналізу, системою економічних показників, які характеризують розвиток і ефективність готельно-ресторанної галузі; студенти повинні знати суть основних економічних категорій, особливості готельно-ресторанного виробництва і його взаємозв'язок з іншими галузями економіки України і світу.

Методичні вказівки допомагають навчити студентів мислити економічними категоріями, вміло організовувати і раціонально використовувати набуті знання з метою досягнення оптимальних результатів у веденні виробничо-господарської діяльності у підприємствах готельно-ресторанної галузі.

На основі економічного аналізу студенти повинні вміти визначати шляхи раціонального розміщення спеціалізації та концентрації виробництва.

Методичні вказівки допоможуть студентам під час самостійної роботи закріпити теоретичні знання з курсу «Економіка підприємства».

Дисципліна сприяє задоволенню освітніх інтересів особистості й розвитку таких компетенцій: базові знання економічних законів і принципів, законодавство; здатність узгоджувати економічні інтереси; здатність визначати економічну ефективність, робити фінансові розрахунки; здатність давати економічне обґрунтування проекту, оцінювати його ризики, джерела фінансування; володіння методами економічного і фінансового аналізу; здатність застосовувати математичні і статистичні методи до розв'язання економічних завдань; здатність складати, читати і аналізувати первинні документи; володіння навичками роботи з програмним забезпеченням ведення економічної та фінансової звітності.

Мета та завдання дисципліни

Ефективність функціонування підприємства за ринкових умов господарювання залежить передовсім від компетентності та творчої активності управлінських кадрів, глибокого знання ними економічних законів і закономірностей функціонування і розвитку суспільного виробництва, законодавчої бази і соціальних аспектів господарювання.

Мета: формування здатностей самостійно мислити, приймати управлінські рішення, виконувати комплексні економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємств.

Досягненню поставленої мети сприятиме вирішення таких завдань:

- > отримання теоретичних знань з економіки підприємства;
- > вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств;
- > закріплення комплексу економічних знань і засвоєння досягнень теорії та практики управління підприємствами;
- > освоєння методів техніко-економічних і планових розрахунків;
- > формування навичок самостійного опрацювання та викладення матеріалу за темами курсу.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Підприємство в соціально-орієнтованій ринковій економіці

Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин. Підприємство як суб'єкт та об'єкт ринкових відносин. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств. Поняття економічного суверенітету, самоокупності та самофінансування.

Зовнішнє середовище функціонування підприємства, його характеристика. Ринок та його інфраструктура: торговельно-посередницька, виробнича, фінансово-кредитна, інформаційно-інноваційна, соціальна та інші. Державний регуляторний механізм діяльності підприємства. Пряме державне регулювання діяльності підприємства, економічні важелі регулювання.

Види підприємства та їх класифікація. Економічні особливості різних видів підприємств. Об'єднання підприємств.

Тема 2. Виробнича програма та матеріально-технічне забезпечення підприємства

Методи вимірювання та показники обсягу діяльності підприємства, їх специфіка за галузями господарювання.

Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства.

Інформаційне забезпечення обґрунтування виробничої програми підприємства. Методичні інструменти аналізу виконання виробничої програми.

Фактори, що визначають обсяги виробництва продукції. Планування параметрів виробничої програми: послідовність, методи. Визначення необхідного та можливого обсягів виробництва продукції. Умови та критерії оптимізації обсягів випуску продукції у конкурентному середовищі.

Ресурсне забезпечення виробничої програми підприємства. Виробнича потужність підприємства, системи та методи її визначення.

Оперативне виробниче планування обсягів та ритмічності виробництва.

Резерви зростання обсягів виробництва продукції.

Суть та завдання матеріально-технічного забезпечення підприємства. Зміст плану матеріально-технічного забезпечення. Збалансування розміру потреби в ресурсах і джерел її забезпечення.

Планування матеріально-технічного забезпечення, його взаємозв'язок з виробничою програмою та фінансовими можливостями підприємства. Баланс матеріально-технічного забезпечення підприємства.

Поняття оптимальної партії постачання та регламенту поставки. Критерії оптимізації партії постачання та обґрунтування її обсягу.

Норми витрат матеріальних ресурсів як основа визначення потреби підприємства. Види норм і їх характеристика. Методи розробки норм витрат матеріальних ресурсів.

Значення та напрями підвищення ресурсозбереження на виробництві.

Тема 3. Збутова діяльність підприємства

Суть та завдання збутової діяльності підприємства. Зміст плану збуту продукції підприємства. Збалансування розміру потреби в ресурсах і джерел її забезпечення. Основні форми та види збутової діяльності підприємства.

Зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на обсяги, структуру збуту продукції підприємств.

Методика аналізу збутової діяльності підприємства. Маркетинговий аналіз як передумова формування програми випуску та збуту продукції.

Планування обсягів реалізації продукції підприємства. Оперативне планування обсягів та сезонності реалізації продукції підприємств.

Резерви зростання обсягів реалізації продукції підприємств.

Тема 4. Трудові ресурси підприємства

Трудові ресурси підприємства та характеристика їх видів. Принципи та завдання формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів.

Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці та їх класифікація. Основні напрями підвищення продуктивності праці та ефективності трудових ресурсів підприємства. Методи нормування витрат праці на підприємстві.

Форми мотивації праці робітників. Системи оплати праці та їх характеристика.

Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві. Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах з різними формами власності.

Методичні інструменти аналізу чисельності та фонду оплати праці підприємства.

Зміст плану з праці та порядок його розробки. Обґрунтування потреби підприємства у трудових ресурсах. Штатний розклад, його призначення та порядок складання. Методи планування фонду оплати праці.

Шляхи раціоналізації витрат у складі фонду оплати праці підприємства.

Тема 5. Майнові ресурси (активи) підприємства

Сутність активів підприємства та їх місце в системі ресурсного забезпечення діяльності. Класифікація активів підприємства. Характеристики підприємства, що визначають особливості формування його активів.

Поняття, склад та класифікація необоротних активів підприємства. Особливості необоротних активів підприємства як складової його ресурсів.

Сутність, класифікація та особливості відтворення основних засобів підприємства. Амортизація як інструмент відтворення основних засобів та джерело формування фінансових ресурсів: поняття, методи нарахування. Методичні інструменти оцінки стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства.

Методичні інструменти аналізу та оцінки необоротних активів підприємства.

Обґрунтування планового обсягу необоротних активів підприємства: завдання, етапи та методи.

Резерви підвищення ефективності експлуатації необоротних активів підприємства.

Оборотні активи підприємства: економічна сутність та класифікація. Відмітні характеристики оборотних активів як складової ресурсів підприємства. Поняття та особливості кругообороту оборотних активів підприємства. Сутність та методика оцінки виробничого, операційного та фінансового циклів підприємства.

Запаси як складова ресурсного забезпечення підприємства: сутність, класифікація, види вартості та методи оцінювання вибуття.

Методичні інструменти аналізу матеріальних оборотних активів підприємства.

Обґрунтування планового обсягу матеріальних оборотних активів підприємства: завдання, етапи та методи. Поняття норми та нормативу матеріальних запасів, методи нормування матеріальних запасів. Система контролю за рухом матеріальних запасів.

Резерви підвищення ефективності формування та використання матеріальних оборотних активів підприємства.

Тема 6. Фінансові ресурси (капітал) підприємства

Капітал підприємства: поняття, характеристика сутності з позицій різних підходів. Класифікація капіталу підприємства.

Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості. Фінансові ресурси, що забезпечують формування власного капіталу підприємства.

Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства.

Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація та джерела формування. Місце фінансових ресурсів у складі ресурсів підприємства. Кругообіг фінансових ресурсів підприємства в перебігу формування його капіталу.

Методичні інструменти аналізу капіталу підприємства за джерелами формування: поняття, завдання, етапи та основні методи.

Планування обсягу та структури капіталу підприємства за джерелами формування: сутність, етапи та методи.

Резерви зростання капіталу підприємства.

Тема 7. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції

Витрати у системі результативних показників діяльності підприємства.

Загальна характеристика витрат, поточних та капітальних витрат підприємства, собівартості продукції, послуг та робіт. Взаємозв'язок та взаємообумовленість ресурсів і поточних витрат підприємства.

Класифікація поточних витрат. Особливості складу поточних витрат в

окремих галузях економіки.

Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення. Поняття калькулювання продукції підприємства. Особливості калькулювання собівартості продукції на підприємствах окремих галузей.

Методичні інструменти аналізу поточних витрат підприємства. Зміст та механізм дій виробничого левериджу. Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства. Шляхи раціоналізації складу витрат підприємства.

Обґрунтування планового обсягу поточних витрат підприємства. Кошторис витрат виробництва: поняття, склад та методика складання.

Резерви раціоналізації поточних витрат підприємства.

Тема 8. Доходи та цінова політика підприємства

Доходи підприємства в системі економічних показників його діяльності. Класифікація доходів підприємства.

Сутність, механізм формування доходів від операційної діяльності підприємства. Особливості формування доходів від операційної діяльності в окремих галузях господарювання. Фактори, що впливають на доходи від операційної діяльності.

Цінова політика підприємства як фактор формування його доходів від реалізації продукції: сутність та етапи розроблення. Характеристика ціноутворюючих факторів. Методи ціноутворення. Напрями забезпечення ефективності цінової політики.

Методичні інструменти та послідовність аналізу доходів підприємства.

Планування доходів підприємства: поняття, завдання та послідовність. Етапи планування доходів підприємства. Методи планування доходів підприємства: особливості й умови їх застосування.

Поняття та класифікація резервів зростання доходів підприємства.

Тема 9. Фінансові результати діяльності підприємства

Поняття, види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства. Місце прибутку в системі економічних показників діяльності підприємства. Сутність, функції та значення прибутку, джерела його утворення. Механізм формування чистого прибутку підприємства у взаємозв'язку з основними видами його діяльності.

Напрями розподілу та використання чистого прибутку підприємства.

Система показників, що характеризують процеси формування та розподілу прибутку підприємства.

Методичні інструменти та послідовність аналізу прибутку підприємства.

Обґрунтування прибутку на плановий період: завдання та методичний інструментарій.

Резерви зростання прибутку підприємства: поняття, класифікація, методика оцінки.

Тема 10. Конкурентоспроможність підприємства

Сутність конкурентоспроможності підприємства. Класифікація видів та параметри конкурентоспроможності підприємства. Систематизація факторів, що визначають конкурентоспроможність підприємства.

Визначення підприємств-конкурентів. Особливості формування інформаційної бази оцінки конкурентоспроможності підприємства. Поняття та класифікація методичних підходів до оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Методи оцінки поточної конкурентоспроможності підприємства: основні характеристики та особливості застосування в перебігу оцінки статичної та динамічної конкурентоспроможності.

Обґрунтування заходів щодо зміцнення конкурентоспроможності підприємства.

Тема 11. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки

Поняття фінансового стану підприємства, мета та задачі його дослідження. Основні елементи, що визначають фінансовий стан підприємства.

Поняття та методи оцінки фінансового стану підприємства.

Поняття операційного та фінансового «важелів». Методика аналізу впливу сукупного «важеля».

Сутність понять ліквідності та платоспроможності підприємства. Показники оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. Сутність поняття фінансової стійкості підприємства. Класифікація фінансової стійкості підприємства. Показники оцінки фінансової стійкості підприємства.

Показники оцінки рентабельності діяльності підприємства. Показники оцінки ділової активності підприємства. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства.

Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. Вимоги до інтегральної оцінки фінансового стану підприємства. Послідовність етапів здійснення інтегральної оцінки фінансового стану підприємства.

Тема 12. Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки

Поняття ефекту як результату діяльності підприємства, аналітичного показника і критерію оцінки діяльності підприємства. Види ефекту. Ефективність діяльності підприємства: сутність та основні характеристики. Методичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. Поняття та систематизація показників ефективності діяльності підприємства.

Особливості оцінки ефективності основних видів діяльності підприємства: операційної та інвестиційної. Оцінка ефективності інвестиційних проектів.

Методи інтегральної оцінки ефективності діяльності підприємства.

Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.

Завдання

Задача 1.

Розрахувати прибуток, рентабельність виробництва та рентабельність продукції.

Підприємство виготовляє за рік 58900 кг продукції, в тому числі 67 % продукції А та 33 % продукції Б. Відпускні ціни на 1 т продукції А – 820 грн, Б – 950 грн, собівартість 1 тони продукції А – 765 грн, Б – 870 грн.

Середньорічна вартість основних виробничих фондів дорівнює 2936 тис. грн; нормовані оборотні засоби - 989 тис. грн.

Задача 2.

За даними таблиці визначити маркетинговий потенціал іноземної фірми, яка намагається вийти на український ринок і розгортає бізнесову діяльність, якщо максимальна кількісна оцінка маркетингового потенціалу дорівнює 10 балів.

Вихідні дані

Складник маркетингового потенціалу	Коефіцієнт вагомості	Рейтинг, балів
Якість продукції	0,3	8
Просування товару на ринок	0,14	2
Збут продукції споживачам	0,13	6
Адаптація до умов ринку	0,16	9
Охоплення ринків збуту	0,12	4
Платоспроможність	0,15	3

Задача 3.

За звітними даними встановлено економію витрат за рахунок зниження норм на 8 % та за рахунок зниження цін на 3 %.

Собівартість товарної продукції за звітом склала 120,6 млн. грн., витрати на сировину та матеріали – 80,8 млн. грн..

Визначити вплив вказаних факторів на собівартість продукції.

Задача 4.

Вартість купованих матеріальних ресурсів для виробництва одиниці продукції – 600 грн., у тому числі ПДВ. Витрати на виробництво і збут одиниці власної продукції підприємства складаються з таких статей витрат:

- матеріальні витрати (без урахування ПДВ) – 500 грн.;
- витрати на оплату праці – 264 грн.;
- відрахування на соціальні потреби – 99 грн.;
- амортизація основних фондів – 50 грн.;
- інші витрати – 87 грн.

Рівень рентабельності продукції – 30%. ПДВ – 20%. Річний обсяг випуску продукції – 23 тис.

Визначити річний ПДВ, який підприємство повинно сплатити в

Державний бюджет.

Задача 5.

У звітному році собівартість товарної продукції склала 445,3 млн. грн., що обумовило витрати на 1 грн. товарної продукції на рівні 0,86 грн.

У плановому році витрати на 1 грн. товарної продукції встановлені на рівні 0,83 грн. Обсяг виробництва буде збільшено на 9%.

Визначити собівартість товарної продукції планового року.

Задача 6.

На підставі звітних даних по фармацевтичному підприємству (табл.) визначити коефіцієнти обігу по прийому і вибуттю, а також коефіцієнт плинності кадрів. Проаналізувати характер зміни цих показників.

Таблиця

Показники	Чисельність	
	базовий період	поточний період
Середньооблікова чисельність працівників	345	388
Прийнято працівників	42	43
Вибуло, в т.ч.		
призив до армії	35	39
ухід на пенсію	18	21
звільнено за прогули	5	2
звільнено за власним бажанням	14	16

Задача 7.

У звітному році обсяг випуску продукції склав 7500 тис. грн, середньооблікова чисельність працівників – 150 чол.

У плановому році обсяг продукції передбачається в сумі 8100 тис. грн, продуктивність праці працівника збільшиться на 7 % проти минулого року.

Визначити продуктивність праці одного працівника у звітному та плановому роках і середньооблікову чисельність працівників у плановому році.

Задача 8.

Обрати найбільш ефективніший варіант здійснення капітальних вкладень для підприємства.

Проект А. Обсяг інвестованих коштів складає 8 тис. грн., період експлуатації 5 років. Сума отриманих грошових потоків за 1 рік – 2000 грн., за 2 рік – 3000 грн., за 3 рік – 3000 грн., 4 рік – 2000 грн., 5 рік – 2000 грн.

Проект Б. Обсяг інвестованих коштів складає 7 тис. грн., період

експлуатації 4 роки. Сума отриманих грошових потоків по роках: 1 рік – 3500 грн.; 2 рік - 4000 грн.; 3 рік – 2500 грн.; 4 рік – 2000 грн.

Ставка дисконту складає 32%.

Визначити період окупності; чисту приведену вартість; норму прибутковості за кожним проектом. Зробити висновки.

Задача 9.

Використовуючи інструменти оцінки інвестиційних проектів (період окупності, чисту приведену вартість проекту, норму прибутковості) визначте доцільність впровадження проектів А і Б (табл.) на підприємстві. Ставка дисконтування 10%.

Таблиця

Рік	Проект А	Проект Б
1	-3000	-3000
2	1300	600
3	1100	900
4	800	1200
5	700	1300

Задача 10.

За даними таблиці розрахуйте показники рентабельності продукції та виробництва за два періоди. Проаналізуйте зміну розрахованих показників.

Таблиця

Показник	Одиниця вимірювання	Рік	
		2011	2012
Кількість виробів, що випускаються	шт.	15000	20000
Ціна одного виробу	грн	60	60
Собівартість одного виробу	грн	50	52
Середньорічна вартість ОВФ	тис. грн.	1601,90	2328,84
Середні залишки оборотних коштів	тис. грн.	54,72	81,34

Задача 11.

Визначити норматив оборотних засобів, вкладених у запаси готової продукції по підприємству, за даними табл.

Таблиця

Вихідні дані

Назва виробу	Норма запасу в днях					Частка у загальному випуску продукції, %
	Час на підбір	Час на комплектування	Час на упакування	Час на відвантаження	Час на оформлення розрахункових документів	
А	5	-	1	1	3	15
Б	-	4	0,5	0,5	3	25
В	1	3	1	1	3	40
Г	-	-	0,5	0,5	3	20

Плановий випуск товарної продукції за виробничою собівартістю в четвертому кварталі – 320 тис. грн.

Задача 12.

Визначити витрати на 1 грн товарної продукції і процент зниження собівартості продукції за даними табл.

Таблиця

Вихідні дані

Вироби	Річний випуск, шт.		Собівартість одиниці продукції, грн/шт.		Гуртова ціна за одиницю, грн/шт.
	Звіт	План	Звіт	План	
Х	4000	4300	80	78	83
У	10000	9000	16	14	18

Задача 13.

Підприємство виготовляє за рік 150000 шт. виробів, у тому числі 88 % виробів А та 12 % виробів Б. Відпускні ціни одного виробу А – 50 грн, Б – 90 грн, собівартість одного виробу А – 42 грн, Б – 70 грн.

Середньорічна вартість основних виробничих фондів дорівнює 3500 тис. грн; нормовані оборотні засоби - 989 тис. грн. Розрахувати прибуток, рентабельність виробництва та рентабельність продукції.

Задача 14.

За даними таблиці проаналізуйте склад і структуру майна підприємства. Зробіть висновки щодо його зміни за звітний період.

Таблиця

Майно підприємства	На початок звітнього періоду		На кінець звітнього періоду		Зміни за звітний період		Темпи росту за звітний період, %
	Сума, грн.	Пит. вага, %	Сума, грн.	Пит. вага, %	Сума, грн.	Пит. вага, %	
1. Довгострокові активи (основні засоби та вкладення)	24700		65048				
2. Нематеріальні активи	17600		38900				
3. Поточні активи	45196		57800				
Разом майна підприємства							

Задача 15.

У звітному році підприємство виготовило 1500 виробів, з них 60% вищої якості. Планом передбачено збільшити випуск цієї продукції до 87% у загальному обсязі. Ціна виробів вищої категорії якості 1260 грн., а ціна виробів нижчого сорту 1210 грн. Визначити коефіцієнт сортності, який планується, і його зміну порівняно зі звітним періодом.

Обсяг реалізації продукції на підприємстві становить 140 млн. грн. Середньорічний залишок оборотних засобів складає 73 млн. грн. Визначити тривалість одного обороту, коефіцієнт завантаження та коефіцієнт оборотності.

Задача 16

Річний план реалізації продукції на підприємстві становить 28 млн. грн. Середньомісячна сума оборотних засобів запланована у сумі 7 млн. грн. Внаслідок переведу цехів на нові технології тривалість одного обороту скоротилась на 10 днів. Визначити планову і фактичну тривалість одного обороту, плановий і фактичний коефіцієнт оборотності та кількість вивільнених оборотних коштів внаслідок прискорення їх оборотності.

Задача 17

Визначити цехову, виробничу і повну собівартість продукції, виготовленої в січні, за таких даних:

вартість витраченої сировини — 20 тис. грн;

заробітна плата основних робітників — 1 тис. грн;

нарахування на заробітну плату основних робітників — 0,375 тис. грн;

витрати на утримання обладнання цехів підприємства — 1,8 тис. грн;

амортизація будівлі виробничого корпусу — 2,7 тис. грн;

витрати на оренду приміщення офісу — 1,9 тис. грн;

заробітна плата адміністративно-управлінського персоналу — 1,1 тис. грн;
нарахування на заробітну плату адміністративно-управлінського персоналу — 0,41 тис. грн;
витрати, пов'язані з дослідженням ринку — 1,5 тис. грн;
витрати на оплату енергії, спожиту підприємством під час виготовлення продукції — 1,75 тис. грн.

Тести

Тема 1. Підприємство в соціально-орієнтованій ринковій економіці

1. Ознаки, за якими підприємства відносять до групи малих підприємств:
  - а) розмір статутного фонду;
  - б) розмір отримуваного прибутку;
  - в) чисельність працюючих;
  - г) розмір валового доходу за рік.

2. Схема об'єднання підприємств, що працюють у системі взаємовигідних партнерських відносин, при яких відбувається передача на платній основі торгової марки, технології або лінії виробництва, називається:
  - а) лізингом;
  - б) факторингом;
  - в) франчайзингом;
  - г) опціоном.

3. До прямого державного регулювання діяльності підприємств належить:
  - а) ліцензування діяльності, кредитна політика;
  - б) податкова та амортизаційна політика, створення робочих місць;
  - в) податкова та амортизаційна політика, створення робочих місць;
  - г) антимонопольне регулювання, контроль якості продукції, контроль за розміщенням та будівництвом підприємств.

4. Тимчасове статутне об'єднання промислового та банківського капіталу для реалізації спільної мети називаються:
  - а) консорціумом;
  - б) картелем;
  - в) концерном;
  - г) корпорацією.

5. За правовим статусом і формою господарювання підприємства класифікуються на:
  - а) комерційні, некомерційні;
  - б) одноосібні, кооперативні, орендні, господарські товариства;
  - в) приватні, колективні, комунальні, державні;
  - г) лізингові, промислові, банківські, торговельні, страхові.

6. Повне товариство - це:
  - а) об'єднання підприємців яке має статутний фонд, поділений на частини, розмір котрих визначається засновницькими документами, учасники якого несуть відповідальність у межах їхнього внеску;
  - б) добровільне об'єднання громадян з метою спільного ведення господарської або іншої діяльності;

- в) добровільне об'єднання громадян, всі учасники якого займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за зобов'язання підприємства всім своїм майном;
- г) товариство громадян з тимчасовим володінням й користуванням майном для здійснення підприємницької діяльності.

7. Синдикат - це:

- а) тимчасові статутні об'єднання промислового і банківського капіталу для досягнення загальної мети;
- б) договірні об'єднання господарюючих суб'єктів на основі інтеграції їх науково-технічних, виробничих та комерційних інтересів, з делегуванням окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників;
- в) організаційна форма існування різновиду картельної угоди, що передбачає реалізацію продукції учасників через створений спільний збутовий орган або збутову мережу одного з учасників об'єднання;
- г) монополістичне об'єднання підприємств, що раніше належали різним підприємцям, в єдиний виробничо-господарський комплекс.

8. Корпорація - це:

- а) договірне об'єднання господарюючих суб'єктів на основі інтеграції їх науково-технічних, виробничих та комерційних інтересів, з делегуванням окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного учасника;
- б) найпростіша форма договірного об'єднання підприємств (фірм, компаній, організацій) з метою постійної координації господарської діяльності;
- в) форма статутних об'єднань підприємств, що характеризується єдністю власності і контролю;
- г) договірне об'єднання підприємств переважно однієї галузі для здійснення спільної комерційної діяльності регулювання збуту виготовлюваної продукції.

9. Найпростішою формою об'єднання підприємства є:

- а) концерн;
- б) корпорація;
- в) асоціація;
- г) консорціум;
- д) холдинг.

10. Форма об'єднання підприємств, за якої суб'єкти втрачають господарську та юридичну самостійність, - це:

- а) концерн;
- б) холдинг;
- в) корпорація;
- г) консорціум.

11. Об'єднання підприємств, очолюване одним або декількома банками, що розпоряджаються капіталом підприємств, які входять в об'єднання, та координують всі сфери їх діяльності, називається:

- а) картель;
- б) консорціум;
- в) фінансово-промислова група;
- г) асоціація.

12. Учасники товариства з обмеженою відповідальністю відповідають за борги товариства:

- а) в межах належних їм акцій;
- б) у межах належних їм внесків;
- в) у межах належних їм внесків і майном у розмірі, кратному внеску;
- г) усім належним їм майном;
- д) усі відповіді неправильні.

13. Учасники товариства з додатковою відповідальністю відповідають за борги товариства:

- а) в межах належних їм акцій;
- б) у межах належних їм внесків;
- в) у межах належних їм внесків і майном у розмірі, кратному внеску;
- г) усім належним їм майном;
- д) усі відповіді неправильні.

14. Учасники повного товариства відповідають за борги товариства:

- а) в межах належних їм акцій;
- б) у межах належних їм внесків;
- в) у межах належних їм внесків і майном у розмірі, кратному внеску;
- г) усім належним їм майном;
- д) усі відповіді неправильні.

15. Учасники командитного товариства відповідають за борги товариства:

- а) в межах належних їм акцій;
- б) у межах належних їм внесків;
- в) частина учасників – усім майном, інші – в межах належних їм внесків;
- г) усім належним їм майном;
- д) усі відповіді неправильні.

16. Промислово-фінансова група має статус юридичної особи:

- а) так;
- б) ні.

17. Підприємство або інший суб'єкт господарювання, створений юридичними особами та/або громадянами шляхом об'єднання їхнього майна й участі в підприємницькій діяльності з метою одержання прибутку,

називається:

- а) акціонерним товариством;
- б) суб'єктом підприємницької діяльності;
- в) господарським товариством;
- г) виробничим кооперативом;
- д) товариством з додатковою відповідальністю.

18. Залежно від способу заснування та формування статутного фонду підприємство може бути:

- а) унітарним;
- б) господарським товариством;
- в) акціонерним товариством;
- г) державним;
- д) приватним.

19. Підприємство, яке створюється одним засновником, який виділяє необхідне для того майно, формує статутний фонд не поділений на частки, розподіляє доходи та керує підприємством, називається:

- а) корпоративним;
- б) приватним;
- в) унітарним.

20. Підприємство в статутному фонді якого іноземна інвестиція становить 10 % відноситься до:

- а) національного підприємства;
- б) підприємства з іноземними інвестиціями;
- в) іноземного підприємства.

21. Договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств – це:

- а) корпорація;
- б) консорціум;
- в) асоціація;
- г) концерн;
- д) холдинг.

22. Тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети – це:

- а) корпорація;
- б) консорціум;
- в) асоціація;
- г) концерн;
- д) холдинг.

23. Корпорація створюється за рішенням Кабінету міністрів України:

- а) так;

б) ні.

24. Промислово – фінансова група створюється за рішенням Кабінету міністрів України:

- а) так;
- б) ні.

25. Перевагами акціонерного товариства є:

- а) обмежена відповідальність учасників;
- б) можливість залучення великого капіталу для підвищення фінансової стійкості;
- в) можливість отримання учасниками своєї частки в статутному фонді при виході з товариства;
- г) спрощена організаційна структура;
- д) фіксований склад учасників.

26. Згідно з законодавством України створення об'єднань підприємств погоджується з:

- а) Кабінетом Міністрів України;
- б) антимонопольним комітетом України;
- в) відповідним міністерством та відомством.

Тема 2. Виробнича програма та матеріально-технічне забезпечення підприємства

1. Підприємницька діяльність у сфері посередництва практично здійснюється у формі:

- а) агентування;
- б) інноваційної діяльності;
- в) торгово-комерційної діяльності;
- г) біржового підприємництва.

2. Юридична назва підприємницьких утворень (партнерів, сторін договору) має бути зазначена у:

- а) преамбулі (вступній частині) договору;
- б) основній частині договору;
- в) заключній частині договору;
- г) в примітках.

3. До прямого державного регулювання діяльності підприємств відносять:

- а) встановлення тарифної системи оплати праці;
- б) державний контроль за якістю продукції;
- в) державне регулювання фонду оплати праці;
- г) розробка положень підприємницького права.

4. Непряме регулювання діяльності підприємств здійснюється у формі:
- а) виконання умов соціального законодавства;
  - б) контролю за якістю продукції;
  - в) укладання колективних договорів;
  - г) державної реєстрації створення підприємств.
5. Державне регулювання підприємництва – це:
- а) обмеження у здійсненні підприємницької діяльності;
  - б) визначення суб'єктів підприємницької діяльності;
  - в) регламентація поведінки суб'єктів підприємницької діяльності.
6. Якій сфері підприємницької діяльності властивий підвищений ризик:
- а) виробничого підприємництва;
  - б) інноваційного підприємництва;
  - в) фінансового посередництва;
  - г) торговельного посередництва.
7. Що лежить в основі ефекту підприємницької діяльності:
- а) підприємницька ідея;
  - б) новаторська ініціативна діяльність;
  - в) бажання і можливості підприємця;
  - г) отримання прибутку як результату підприємницької діяльності.
8. Що є передумовою припинення підприємницької діяльності відповідно до Господарського Кодексу України:
- а) власна ініціатива підприємця;
  - б) закінчення строку дії ліцензії;
  - в) припинення існування підприємця;
  - г) рішення суду у випадках, передбачених Господарським Кодексом та іншими законами;
  - д) все перелічене є вірним.
9. Хто з науковців характеризував підприємця як самостійного товаровиробника, в діяльності якого обов'язково присутні фактор ризику:
- а) Ж.-Б. Сей;
  - б) Й. Шумпетер;
  - в) Р. Кантільйон;
  - г) Дж. М. Кейнс.
10. Хто з науковців розглядав підприємництво як універсальну функцію будь-якої економічної системи, що поєднується з іншими видами діяльності:
- а) Ж.-Б. Сей;
  - б) Й. Шумпетер;
  - в) Р. Кантільйон;
  - г) Дж. М. Кейнс.

11. Оберіть головні умови здійснення підприємницької діяльності:
- а) автономність підприємця, повна відповідальність підприємця за наслідки здійснення своєї діяльності, орієнтація на комерційний успіх;
  - б) наявність фінансових ресурсів, доступність інформації, відсутність бар'єрів входження на ринок;
  - в) існування незадоволеного попиту споживачів, орієнтація підприємця на комерційний успіх.
12. Суб'єктами підприємницької діяльності можуть бути:
- а) юридичні особи різних форм власності;
  - б) правоздатні та дієздатні громадяни України та іноземці, колективи громадян, об'єднання громадян, індивідуальні, сімейні та інші типи й категорії підприємств, створення яких не суперечить законодавчим актам України;
  - в) правильної відповіді немає.
13. Підприємець виконує такі функції:
- а) комерційна, ресурсна, фінансова, організаторська;
  - б) управлінська, комерційна, інноваційна;
  - в) ресурсна, управлінська, інноваційна, ризикова.
14. Підприємницька діяльність здійснюється на основі таких принципів:
- а) вільний вибір діяльності, вільне наймання працівників, вільне розпорядження прибутком;
  - б) залучення і використання матеріально-технічних і фінансових ресурсів, саморозвитку, незалежності;
  - в) всі відповіді вірні.
15. До ризиків, що не страхуються у підприємницькій діяльності, належать:
- а) неконтрольованість витрат, зміни цін постачальників, ризик пожежі;
  - б) ризик виникнення стихійних лих, форс-мажорних обставин при веденні господарської діяльності.
  - в) невизначеність і зміни попиту, зміни у смаках споживачів, зміни у державній економічній політиці.

Тема 3. Збутова діяльність підприємства

1. Конкуренція, яка виникає тому, що деякі товари розрізняються лише за якістю:
- а) функціональна;
  - б) видова;
  - в) предметна;
  - г) цінова.

2. Хто є автором теорії, яка стверджує, що кожна країна повинна спеціалізуватися на тих продуктах, у виробництві яких вона володіє найбільшою відносною ефективністю або відносно меншими витратами:

- а) А.Сміт;
- б) Д. Рікардо;
- в) С. Лукас;
- г) М. Портер.

3. Конкурентна перевага товару створюється на стадії:

- а) стратегічного маркетинга;
- б) НДДКР;
- в) технічної підготовки виробництва нової продукції;
- г) організаційної підготовки виробництва нової продукції;
- д) виробництва;
- є) продаж;
- ж) будь-якій стадії життєвого циклу товару.

4. Прогнозування – це:

- а) процес розробки прогнозу розвитку об'єкта;
- б) системний аналіз зовнішнього середовища та внутрішньої структури об'єкту;
- в) передбачення майбутнього;
- г) розробка нормативів просування об'єкту.

5. Проранжуйте за ефективністю галузі, які забезпечують конкурентоздатність країни:

- а) технології з охорони навколишнього середовища;
- б) біотехнології;
- в) аерокосмічні розробки;
- г) електронний зв'язок, Інтернет;
- д) виробництво комп'ютерів та програмного забезпечення.

6. Конкурентоздатність продукції – це:

- а) інтегральний показник якості продукції, який відображає її технічний рівень і ресурсоемність який задовольняє потреби споживачів;
- б) здатність товару конкурувати з аналогічними товарами на конкретному ринку за можливість бути придбаним споживачем ;
- в) міра реального або потенційного задоволення товаром конкретної потреби споживачів порівняно з аналогічними товарами, представленими на даному ринку;
- г) складна властивість товару, яка поєднує його якість та ефективність.

7. Проблемам підвищення конкурентоздатності економіки України органи державної влади приділяли мало уваги у зв'язку з:

- а) відсутністю теорії управління конкурентоздатністю;

- б) низькою якістю економічної та управлінської підготовки спеціалістів;
- в) відсутністю міжнародного досвіду у даній сфері;
- г) комплексністю та надзвичайною складністю проблеми;
- д) власна відповідь.

8. До яких факторів відносяться фактори конкурентноздатності продукції, які включають якість, ціну, затрати на експлуатацію:

- а) техніко-економічні;
- б) комерційні;
- в) нормативно-правові;
- г) інноваційні.

9. Корисний ефект товару – це:

- а) надійність товару;
- б) дизайн;
- в) інтегральна якість;
- г) ефективність;
- д) віддача у сфері споживання;
- є) корисність;
- ж) сукупність споживчих властивостей товару.

10. Яку спільну рису мають ринки досконалої та монополістичної конкуренції:

- а) випускаються диференційовані товари;
- б) оперують багато продавців та покупців;
- в) випускаються однорідні товари;
- г) ринкова поведінка кожної фірми залежить від реакції її конкурентів.

11. Норматив – це:

- а) питомі витрати матеріальних ресурсів на одиницю продукції або роботи;
- б) витрата будь-чого на одиницю будь-якої роботи;
- в) поелементна складова норми;
- г) відносна витрата будь-якого ресурсу на одиницю виконуваної роботи;
- д) правило, яке регламентується нормативним актом.

12. До першого рівня показників якості товару входять:

- а) надійність товару;
- б) довговічність;
- в) безвідмовність;
- г) ремонтпридатність;
- д) продуктивність;
- є) показники призначення товару;
- ж) ергономічність;
- з) екологічність;
- і) ресурсоємність;
- к) ціна.

13. Оцінка конкурентноздатності західної фірми здійснюється на основі:

- а) аналізу резервів використання факторів виробництва;
- б) аналізу вартості конкретних факторів виробництва;
- в) оцінки ефективності використання потенціалу фірми;
- г) оцінки ефективності виробничо-збутової діяльності;
- д) оцінки якості продукції, що випускається.

14. Як називається конкурентна стратегія, розрахована на завоювання та утримання відносно вузьких ринкових ніш, в межах яких реалізуються ексклюзивні товари спеціального призначення та високої якості:

- а) віолентна;
- б) патієнтна;
- в) комутантна;
- г) експлерентна.

15. У чому полягає сутність маркетингу:

- а) отримання прибутку;
- б) збільшення обсягу продажів;
- в) розробка фінансового плану організації;

16. Що являє собою товарний знак:

- а) фірмений знак;
- б) назва марки;
- в) зареєстрована товарна марка;
- г) торгова назва фірми.

17. Який вид реклами виділяють за цільовим призначенням:

- а) інформативна;
- б) комерційна;
- в) телевізійна;
- г) соціальна.

18. Що не відноситься до елементів маркетингу:

- а) товар, збут;
- б) реклама, сервіс;
- в) ціна;
- г) конкуренти.

19. Яким чином визначається головний конкурент:

- а) за рівнем споживчих властивостей товару;
- б) за обсягом пропозиції;
- в) за величиною частки ринку;
- г) за найкращим співвідношенням обсягів продажів і пропозиції.

20. Яка стратегія конкуренції є найбільш доходною:
- а) завищена ціна;
  - б) та, що відповідає ринковій ринкової ситуації;
  - в) ціна лідера;
  - г) зняття вершків.

Тема 4. Трудові ресурси підприємства

1. Зовнішніми джерелами набору персоналу є:
- а) навчання учнів на підприємстві;
  - б) перепідготовка своїх працівників;
  - в) регіональні біржі праці;
  - г) вакансії на підприємстві.
2. Спеціальність – це:
- а) вид трудової діяльності;
  - б) різновид трудової діяльності у межах спеціальностей;
  - в) різновид трудової діяльності у межах кваліфікації.
3. Нормування праці необхідне для:
- а) оптимальної організації заробітної плати;
  - б) визначення потреби у різних видах обладнання;
  - в) скорочення витрат матеріальних ресурсів на підприємстві;
  - г) забезпечення чіткої організації виробничого процесу;
  - д) планування чисельності працюючих.
4. До внутрішніх джерел набору персоналу відносять:
- а) регіональні біржі праці;
  - б) агентства з працевлаштування;
  - в) інформування працівників про наявні вакансії на підприємстві;
  - г) систему контрактів з навчальними закладами.
5. Основна мета кадрової політики підприємства полягає у:
- а) підтриманні постійної чисельності персоналу на підприємстві;
  - б) забезпечення кожного робочого місця і посади персоналом відповідної професії, спеціальності і кваліфікації;
  - в) пошуку та розповсюдженні інформації про навчання та перепідготовку персоналу;
  - г) дотриманні принципів наукової організації праці.
6. Інтенсивність праці визначається:
- а) тривалістю робочого дня;
  - б) ступенем продуктивного використання праці;
  - в) кількістю затрачених годин на виготовлення одиниці продукції.
  - г) кількістю фізичної і розумової енергії людини, витраченою за одиницю часу.

7. Продуктивність праці характеризується:
- а) обсягом випущеної продукції;
  - б) обсягом випущеної за одиницю часу продукції в розрахунку на одного працюючого;
  - в) обсягом реалізованої продукції в розрахунку на одного працюючого;
  - г) кількістю продукції, що має бути виготовлена за одиницю часу;
  - д) жодна з відповідей неправильна.
8. Глибина розподілу праці на підприємстві залежить в першу чергу від:
- а) місця знаходження;
  - б) розміру підприємства;
  - в) форми власності.
9. Горизонтальна форма поділу праці на підприємстві – це:
- а) технологічні зв'язки між окремими підрозділами;
  - б) розкладання обсягу роботи на окремі завдання;
  - в) оперативно-календарне планування діяльності підрозділів підприємства;
  - г) форма, що охоплює і структурує складові внутрішнього середовища підприємства.
10. Вертикальна форма поділу праці на підприємстві спричинила:
- а) виникнення структур управління;
  - б) появу окремих цехів;
  - в) появу поняття загальної структури підприємства;
  - г) поділ цехів на основні, допоміжні та обслуговуючі.
11. Технологічний розподіл праці на підприємстві передбачає :
- а) розподіл робітників в залежності від складності робіт, що виконуються;
  - б) розподіл робітників по категоріям та посадам;
  - в) виділення окремих функціональних підрозділів підприємства.
12. Працівники підприємства, направлені на навчання з відривом від виробництва:
- а) входять до облікової чисельності персоналу;
  - б) не входять до облікової чисельності персоналу;
  - в) входять до явочної чисельності;
  - г) входять до середньооблікової чисельності.
13. Вид трудової діяльності, здійснення якої потребує відповідних спеціальних знань і практичних навичок, називається:
- а) категорією;
  - б) кваліфікацією;
  - в) професією;
  - г) спеціальністю.

14. Технологічна трудомісткість визначається:

- а) витратами праці керівників;
- б) відображає повні витрати праці на виготовлення одиниці продукції;
- в) витратами праці основних робітників;
- г) витратами праці допоміжних робітників.

15. Працівник підприємства, що готує та оформлює документацію, належить до категорії:

- а) робітник;
- б) керівник;
- в) професіонал;
- г) технічний службовець.

16. Рівень плинності кадрів є:

- а) абсолютним показником руху персоналу;
- б) відносним показником руху персоналу;
- в) показником наявності персоналу;
- г) показником продуктивності праці.

17. Персонал підприємства поділяється на промислово-виробничий і непромисловий за такою ознакою:

- а) за складністю виконуваних робіт;
- б) за віком і професійним складом;
- в) за характером участі у виробничій діяльності;
- г) за категорією працівників.

18. Вузький різновид трудової діяльності в межах професії – це:

- а) спеціалізація;
- б) рівень кваліфікації;
- в) кваліфікація;
- г) спеціальність.

19. Вид трудової діяльності, який потребує спеціальних знань і практичних навичок – це:

- а) професія;
- б) спеціальність;
- в) кваліфікація;
- г) спеціалізація.

20. Професія характеризує:

- а) стаж роботи на даному підприємстві;
- б) вид трудової діяльності, здійснення якої потребує певних теоретичних знань та практичних навичок;
- в) можливість очікування суміжної спеціальності;
- г) сукупність певних теоретичних знань.

21. Сукупність працівників, зайнятих у виробництві або безпосередньому його обслуговуванні називають:

- а) трудовими ресурсами підприємства;
- б) персоналом підприємства;
- в) промислово-виробничим персоналом підприємства;
- г) невиробничим персоналом підприємства;
- д) трудовим потенціалом підприємства.

22. Співвідношення окремих категорій персоналу в межах його загальної чисельності – це:

- а) резерв персоналу;
- б) структура персоналу;
- в) категорія персоналу;
- г) явочна чисельність.

23. Які категорії працівників відносяться до промислово-виробничого персоналу:

- а) основні робітники, допоміжні робітники, службовці, керівники;
- б) робітники, службовці, керівники, спеціалісти;
- в) робітники, керівники, спеціалісти, фахівці;
- г) керівники, службовці, спеціалісти, фахівці, робітники.

24. Штатний розпис:

- а) документ про працівників, що займають керівні посади на підприємствах;
- б) внутрішній нормативний документ, який визначає перелік посад, що є на даному підприємстві, чисельність працівників за кожною з них і розміри їхніх місячних посадових окладів;
- в) документ, який визначає різновид трудової діяльності в межах даної професії.

25. До основних робітників відноситься:

- а) наладчик токарного верстата;
- б) водій електрокара;
- в) токар механічного цеху;
- г) вантажник гальванічного цеху.

26. Різниця між обліковою та явочною чисельністю характеризує:

- а) плинність персоналу;
- б) структура персоналу;
- в) резерв персоналу, що має використовуватися для заміни тих, котрі не виходять на роботу з поважних причин;
- г) кількість персоналу, звільненого з поважних причин у звітному періоді.

27. Співвідношення кількості звільнених працівників з усіх причин і середньооблікової їх чисельності – це показник:

- а) стабільності персоналу;
- б) рівня дисципліни персоналу;
- в) частки окремих категорій персоналу;
- г) плинності персоналу.

28. Показник відповідності кваліфікації робітників рівню складності виконуваних ними робіт обчислюється як відношення:

- а) чисельність основних робітників до чисельності допоміжних робітників;
- б) загальної суми років роботи на даному підприємстві всього персоналу до середньооблікової чисельності;
- в) чисельність висококваліфікованих і кваліфікованих робітників до загальної кількості робітників;
- г) середнього тарифного розряду групи робітників до середнього тарифного розряду робіт, що виконують.

29. Продуктивність праці характеризується:

- а) обсягом випущеної продукції;
- б) обсягом випущеної продукції в розрахунку на одного працюючого;
- в) обсягом реалізованої продукції в розрахунку на одного працюючого;
- г) кількістю продукції, що має бути виготовлена за одиницю часу.

Тема 5. Майнові ресурси (активи) підприємства

1. До оборотних засобів не належать:

- а) сировина і основні матеріали;
- б) тара і паливо;
- в) верстати;
- г) грошові засоби.

2. Які з перелічених елементів входять до складу ненормованих оборотних засобів:

- а) запаси тари і палива;
- б) витрати майбутніх періодів;
- в) готові товари на складі;
- г) грошові засоби.

3. Основні шляхи скорочення норм виробничих запасів матеріальних ресурсів:

- а) скорочення періоду поставки;
- б) розвиток прямих господарських зв'язків;
- в) розрахунок чеками;
- г) довгострокові контракти з постачальниками.

4. Які елементи включають до складу оборотних фондів підприємства:

- а) витрати майбутніх періодів;
- б) залишки готової продукції;

в) грошові засоби на розрахунковому рахунку.

5. Виділяють такі виробничі запаси матеріальних ресурсів:

- а) внутрівиробничий;
- б) страховий;
- в) точки замовлення;
- г) вірної відповіді немає.

6. Яка з наведених відповідей правильна:

- а) незавершене виробництво входить до складу оборотних фондів;
- б) незавершене виробництво входить до складу фондів обігу;
- в) незавершене виробництво входить до складу оборотних засобів.

7. Які з перелічених елементів включають до нормованих оборотних засобів:

- а) відвантажена неоплачена продукція;
- б) грошові засоби;
- в) витрати майбутніх періодів;
- г) усі відповіді вірні.

8. Прискорення оборотності оборотних засобів сприяє:

- а) удосконаленню структури оборотних засобів;
- б) збільшенню суми нормованих оборотних засобів для такого самого обсягу продукції;
- в) збільшенню випуску продукції при такій самій сумі нормованих оборотних засобів;
- г) підвищенню фондівіддачі.

9. Незавершене виробництво – це:

- а) незакінчена обробкою продукція на складі;
- б) вартість продукції з незакінченою обробкою, яка знаходиться на обладнання у цеху;
- в) незакінчена продукція, що знаходиться на робочому місці, у технічному контролі, на складі готових деталей.

10. Які елементи входять до фондів обігу:

- а) запаси сировини й матеріалів;
- б) витрати майбутніх періодів;
- в) паливо;
- г) товари на складі.

11. До фондів обігу відносяться:

- а) матеріальні ресурси підприємства;
- б) готова продукція на складі підприємства, відвантажена продукція, грошові

- кошти в розрахунках (каса, розрахунковий рахунок, дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги);
- в) готові вироби, відвантажені споживачам, грошові кошти в акціях, на розрахунковому рахунку, в касі;
  - г) транспортні засоби підприємства, виробничі будівлі, споруди;
  - д) прибуток, кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

12. Чим відрізняються обігові фонди та фонди обертання:

- а) натурально-речовим складом;
- б) характером перенесення вартості на вартість готової продукції;
- в) часом застосування у виробничому процесі.

13. Обігові фонди представляють собою:

- а) предмети праці, що беруть участь у виробничому процесі та переносять свою вартість на вартість виробленої продукції;
- б) засоби та предмети праці, що має підприємство та використовує у виробничому процесі;
- в) предмети та засоби праці, котрі беруть участь тільки у одному виробничому циклі, за який повністю переносять вартість на вартість виробленої продукції.

14. Покупні напівфабрикати належать до:

- а) незавершеного виробництва;
- б) виробничих запасів;
- в) готової продукції;
- г) витрат майбутніх періодів.

15. За принципом організації оборотні засоби поділяються на:

- а) стійкі пасиви та активи;
- б) власні та залучені;
- в) нормовані та ненормовані.

16. Показник, який визначає кількість оборотів, що роблять оборотні засоби за певний період, називається:

- а) період обороту;
- б) фондвіддача;
- в) коефіцієнт оборотності;
- г) коефіцієнт збереження.

17. Резерв часу, який дорівнює половині інтервалу між двома поставками матеріального ресурсу, називається запасом:

- а) поточним;
- б) страховим;
- в) підготовчим;
- г) транспортним.

18. Якщо коефіцієнт оборотності оборотних засобів дорівнює 2, то фондомісткість становить:

- а) 2;
- б) 20;
- в) 22;
- г) 0,5.

19. Незавершене виробництво входить до складу: а) оборотних фондів; б) фондів обігу; в) основних фондів; г) правильна відповідь відсутня.

20. До норми запасу часу в днях при нормуванні оборотних засобів у виробничих запасах не належить запас часу:

- а) для підготовки сировини до виробництва;
- б) на випадок зриву поставок;
- в) для підготовки партії виготовленої продукції для відвантаження покупцям;
- г) на транспортування сировини.

21. Витрати на виконання науково-дослідних, раціоналізаторських робіт, освоєння нової техніки є:

- а) незавершеним виробництвом;
- б) виробничими запасами;
- в) витратами майбутніх періодів;
- г) правильна відповідь відсутня.

22. Якщо коефіцієнт оборотності становить 10, то тривалість обороту у році становитиме:

- а) 36;
- б) 360;
- в) 100;
- г) 10.

23. Мінімальний запас оборотних коштів у виробничих запасах не враховує тривалість в днях запасу:

- а) поточного;
- б) страхового;
- в) підготовчого;
- г) транспортного.

Тема 6. Фінансові ресурси (капітал) підприємства

1. Фінансові ресурси підприємства – це:

- а) кошти, призначені для придбання цінних паперів, інших суб'єктів господарювання;
- б) кошти, спрямовані на поточні витрати, затрати на розширення відтворення і виконання фінансових зобов'язань;
- в) грошові кошти на розрахунковому рахунку підприємства;
- г) кошти, вкладені в невиробничу сферу підприємства.

2. Фіскальна політика – це:

- а) політика уряду у сфері оподаткування;
- б) формування бюджету;
- в) політика уряду у сфері ціноутворення.

3. Непрямі податки – це:

- а) податки, стягнені державою з прибутків або майна платника податків;
- б) податки на товари та послуги;
- в) податки, стягнені органами управління.

4. Прямі податки – це:

- а) податки, стягнені державою з прибутків або з майна платника податків;
- б) податки на товари та послуги;
- в) податки, стягнені органами управління.

5. До основних видів податків в Україні належать:

- а) тариф за вантажні перевезення;
- б) державне мито;
- в) акцизний збір;
- г) плата за землю.

6. З наведеного нижче переліку оберіть елементи податку:

- а) податкова база;
- б) податкова ставка;
- в) податкова пільга;
- г) суб'єкт оподаткування;
- д) орган, що контролює сплату податку;
- е) все, крім д);
- є) все, крім а).

7. Використання капіталу для придбання цінних паперів, що випускаються державою або підприємством, визначають як:

- а) реальні інвестиції;
- б) платоспроможність;
- в) ліквідність;
- г) фінансові інвестиції.

8. Письмове свідоцтво банку про депонування грошових коштів, яке засвідчує право власника на одержання після закінчення встановленого строку депозиту і відсотків про ньому – це:

- а) облігація
- б) акція
- в) вексель
- г) ощадний сертифікат

9. Цінний папір без встановленого строку обігу, що засвідчує дольову участь у статутному фонді акціонерного товариства, підтверджує членство в акціонерному товаристві та право на участь в управлінні ним, дає право його власникові на одержання частини прибутку у вигляді дивіденду, а також на участь у розподілі майна при ліквідації акціонерного товариства – це:

- а) облігація
- б) акція
- в) вексель
- г) ощадний сертифікат

10. Вкажіть джерела формування власних фінансових ресурсів:

- а) бюджетні асигнування;
- б) прибуток;
- в) кредитні кошти;
- г) благодійні внески.

11. Під терміном «прибуток від реалізації продукції» розуміють:

- а) виручку, що отримана від реалізації продукції;
- б) грошовий вираз вартості товарів;
- в) різницю між обсягом реалізованої продукції у вартісному виразі (без непрямих податків) та її собівартістю;
- г) різницю між валовими доходами та валовими витратами підприємства, зменшену на величину амортизаційних відрахувань;
- д) чистий дохід підприємства.

12. Поняття «балансовий прибуток підприємства» включає:

- а) виручку, що отримана від реалізації продукції;
- б) різницю між обсягом реалізованої продукції у вартісному виразі та її собівартістю;
- в) прибуток від реалізації продукції, результат від інших реалізаційних операцій, різницю доходів та витрат по позареалізаційних операціях;
- г) виручку від реалізації продукції, зменшену на величину непрямих податків.

13. Норма прибутковості підприємства – це:

- а) прибуток, що отримує підприємство;
- б) відносна доходність або прибутковість, що виражається у відсотках до

витрат коштів або капіталу;

в) відношення прибутку до середньої вартості основних засобів та оборотних коштів;

г) балансовий прибуток на 1 гривню реалізованої продукції;

д) відношення прибутку до ціни виробу.

14. Рентабельність продукції визначається:

а) відношенням балансового прибутку до обсягу реалізованої продукції;

б) відношення прибутку від реалізації до виручки від реалізації (без непрямих податків);

в) відношенням балансового прибутку до середньої вартості майна підприємства;

г) відношенням балансового прибутку до середньої вартості основних засобів та матеріальних оборотних засобів.

15. Прибуток – це:

а) різниця між сукупним доходом від певної діяльності та сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності;

б) різниця між виручкою від реалізації товару та сумою податку на додану вартість;

в) різниця між обсягом випуску і продажу продукції у вартісному виразі.

16. Визначте види прибутку залежно від видів діяльності підприємства:

а) прибуток від комерційної діяльності;

б) прибуток від операційної діяльності;

в) прибуток від спонсорської діяльності;

г) прибуток від звичайної діяльності;

д) усі відповіді правильні.

17. Алгебраїчна сума фінансових результатів від звичайної та надзвичайної діяльності після відрахування податку на прибуток – це:

а) балансовий прибуток;

б) чистий прибуток;

в) валовий прибуток;

г) прибуток від операційної діяльності.

18. Відношення результату до витрат – це:

а) рентабельність;

б) ефективність;

в) економічність;

г) продуктивність.

19. Рентабельність – це:

а) абсолютний показник ефективності діяльності підприємства;

б) відносний показник ефективності діяльності підприємства;

- в) чистий прибуток підприємства;
- г) показник доходу підприємства.

20. Рентабельність виробу визначається як процентне відношення:

- а) прибутку до повної собівартості;
- б) валового прибутку до вартості виробничих фондів;
- в) балансового прибутку до вартості виробничих фондів.

21. Рентабельність виробництва визначається як процентне відношення:

- а) прибутку до повної собівартості;
- б) валового прибутку до вартості виробничих фондів;
- в) балансового прибутку до вартості виробничих фондів.

22. Рентабельність сукупного капіталу – це:

- а) відношення чистого прибутку до середньої вартості поточних активів підприємства;
- б) відношення чистого прибутку до середньої вартості сукупного капіталу підприємства;
- в) відношення прибутку до оподаткування до середньої вартості власного капіталу підприємства;
- г) відношення прибутку до оподаткування до середньої вартості сукупного капіталу підприємства.

23. Рентабельність власного капіталу – це:

- а) відношення чистого прибутку до середньої вартості поточних активів підприємства;
- б) відношення чистого прибутку до середньої вартості власного капіталу підприємства;
- в) відношення прибутку до оподаткування до середньої вартості власного капіталу підприємства;
- г) відношення прибутку до оподаткування до середньої вартості сукупного капіталу підприємства.

24. Назвіть види рентабельності:

- а) балансова рентабельність;
- б) рентабельність виробництва;
- в) чиста рентабельність;
- г) рентабельність продукції;
- д) рентабельність сукупного капіталу.

25. Вкажіть правильну відповідь:

- а) рівень рентабельності залежить від величини прибутку прямо пропорційно;
- б) рівень рентабельності залежить від величини прибутку обернено пропорційно;
- в) рівень рентабельності не залежить від величини прибутку.

26. Взаємозв'язок між рівнем рентабельності продукції і величиною її собівартості:

- а) прямий;
- б) обернений;
- в) взаємозв'язку немає.

27. Взаємозв'язок між рівнем рентабельності виробництва і вартістю основних фондів є:

- а) прямий;
- б) обернений;
- в) взаємозв'язку немає.

28. Балансовий прибуток – це:

- а) загальна сума прибутку підприємства за всіма видами діяльності;
- б) прибуток, який за величиною завжди відповідає прибутку від звичайної діяльності підприємства;
- в) валовий прибуток за мінусом першочергових платежів до бюджету.

Тема 7. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції

1. До витрат на управління та організацію виробництва в собівартості продукції відносяться витрати:

- а) прямі;
- б) накладні;
- в) змінні;
- г) на обслуговування обладнання.

2. Відношення темпів зростання обсягу виробництва певної галузі до темпів зростання обсягів виробництва промисловості загалом називається:

- а) коефіцієнтом випередження;
- б) показником використання потужностей галузі;
- в) коефіцієнтом промислового виробництва;
- г) структурою промисловості.

3. Факторами зниження собівартості є:

- а) зниження технічного рівня виробництва;
- б) поліпшення організації виробництва і праці;
- в) збільшення кількості конкурентів на ринку;
- г) збільшення обсягу закупівлі матеріальних ресурсів.

4. Цехова собівартість включає в себе витрати:

- а) цеху на виконання технологічних операцій;
- б) підприємства на виробництво даного виду продукції;
- в) цеху на управління виробництвом;
- г) цеху на виконання технологічних операцій та управління цехом.

5. До змінних витрат відносяться:
- а) матеріальні витрати;
  - б) витрати на реалізацію продукції;
  - в) амортизаційні відрахування;
  - г) адміністративні та управлінські витрати.
6. Структура витрат на виробництво продукції – це:
- а) склад витрат і частка кожного елемента у їх загальному обсязі;
  - б) склад витрат за їхніми статтями;
  - в) співвідношення витрат у їх обсязі;
  - г) склад витрат за економічними елементами.
7. Які витрати належать до непропорційних:
- а) електроенергія та освітлення;
  - б) сировина і основні матеріали;
  - в) заробітна плата робітників-погодинників;
  - г) транспортні.
8. Які витрати відносять до пропорційних:
- а) сировина й основні матеріали;
  - б) адміністративно-управлінські витрати;
  - в) амортизаційні відрахування;
  - г) уся заробітна плата.
9. Назвіть витрати, що залежать від обсягу виробництва:
- а) валові;
  - б) змінні;
  - в) постійні.
10. Призначення класифікації за калькуляційними статтями витрат:
- а) визначення ціни на заготовівлю деталей, вузлів;
  - б) обчислення прямих та накладних витрат;
  - в) розрахунок собівартості одиниці конкретного виду продукції;
  - г) підґрунтя для складання кошторису витрат на виробництво.
11. Як змінюються постійні витрати на одиницю продукції при збільшенні обсягів виробництва в короткостроковому періоді:
- а) не змінюються;
  - б) зменшуються;
  - в) збільшуються.
12. За якою ознакою витрати виробництва та обертання підприємства розподіляють на умовно-постійні та змінні:
- а) за економічним характером витрат;
  - б) залежно від реакції на зміну обсягу діяльності;

- в) залежно від об'єкта калькулювання витрат;
- г) за характером віднесення на об'єкт калькулювання витрат.

13. Які з наведених нижче витрат належать до умовно-постійних:

- а) обслуговування кредитів;
- б) амортизаційні відрахування;
- в) транспортні витрати;
- г) жодні з наведених.

14. Виробнича собівартість включає:

- а) всі витрати підприємства на виробництво продукції плюс витрати на її реалізацію;
- б) прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі прямі витрати;
- в) прямі та непрямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці.

15. Які із перелічених витрат відносяться до змінних витрат:

- а) заробітна плата управлінського персоналу;
- б) амортизаційні відрахування;
- в) вартість матеріалів і напівфабрикатів.

16. Грошове відображення витрат виробничих факторів, необхідних для здійснення підприємством своєї виробничої діяльності являють собою:

- а) фінансові ресурси;
- б) поточні витрати;
- в) інвестиційні ресурси.

17. За яких умов досягається обсяг діяльності підприємства, при якому сума отриманого доходу підприємства дорівнює загальному обсягу витрат:

- а) у точці «мінімальної рентабельності»;
- б) у «точці ліквідації»;
- в) у точці «беззбитковості».

18. Умовно-змінні витрати на виробництво продукції – це такі, що залежать від:

- а) обсягу випущеної продукції;
- б) потужності устаткування, яке обслуговується в процесі виробництва;
- в) кон'юнктури на ринку.

19. За ступенем однорідності витрати поділяють на:

- а) одноелементні;
- б) комплексні;
- в) прямі;
- г) непрямі;
- д) усі відповіді правильні.

20. За способом перенесення вартості на продукцію витрати поділяються на:

- а) одноелементні;
- б) комплексні;
- в) прямі;
- г) непрямі;
- д) постійні.

21. За ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат витрати поділяються на:

- а) одноелементні;
- б) комплексні;
- в) прямі;
- г) умовно-постійні;
- д) умовно-змінні.

22. Які витрати належать до умовно-постійних:

- а) електроенергія на освітлення;
- б) сировина й основні матеріали;
- в) амортизаційні відрахування;
- г) адміністративно-управлінські витрати;
- д) заробітна плата основних робітників.

23. Поточні витрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції – це:

- а) матеріальні витрати;
- б) повна собівартість;
- в) виробнича собівартість;
- г) ціна продукції.

24. Класифікація витрат на виробництво за економічними елементами є основою для:

- а) встановлення ціни виробу;
- б) складання кошторису витрат на виробництво;
- в) визначення прибутку підприємства;
- г) розрахунку собівартості конкретного виду продукції.

25. Які відходи зменшують собівартість продукції:

- а) виробничий брак;
- б) залишки матеріальних цінностей;
- в) зворотні відходи;
- г) інші.

26. Вартість якої продукції не враховується у виробничій собівартості продукції:

- а) основної продукції;
- б) попутної продукції;
- в) товарної продукції;
- г) готової продукції.

27. До виробничої собівартості не включаються:

- а) загально виробничі витрати;
- б) інші виробничі витрати;
- в) витрати на отримання та експлуатацію устаткування;
- г) витрати на збут.

28. Калькулювання – це:

- а) обчислення вартості валової продукції;
- б) обчислення вартості товарної продукції;
- в) обчислення собівартості окремих виробів;
- г) обчислення вартості реалізованої продукції.

29. При якому методі калькулювання об'єктом калькулювання є окреме замовлення на певний обсяг продукції:

- а) нормативний;
- б) попередній;
- в) позаказний;
- г) усі відповіді правильні.

Тема 8. Доходи та цінова політика підприємства

1. Грошовий вираз вартості товару – це:

- а) дохід;
- б) прибуток;
- в) ціна;
- г) виручка від реалізації товару.

2. Процес встановлення цін на товари і послуги – це:

- а) ціноутворення;
- б) ціновий механізм;
- в) планування;
- г) жодної вірної відповіді.

3. Найважливішими принципами ціноутворення є:

- а) гнучкість, адаптивність, цілеспрямованість;
- б) науковість, безперервність, цільова спрямованість;
- в) безперервність, керованість, підпорядкованість;
- г) керованість, цільова спрямованість, адаптивність.

4. До основних умов здійснення процесу ціноутворення на підприємстві відносять:

- а) економічну самостійність;
- б) комерційні умови діяльності;
- в) рівновагу на ринку;
- г) всі перелічені відповіді вірні.

5. Ціна, за якою підприємство реалізує вироблену продукцію оптово-збутовим організаціям, за державним контрактом, посередницьким та іншим підприємствам і організаціям – це:

- а) збутова ціна;
- б) трансфертна ціна;
- в) оптова ціна підприємства;
- г) вільна ціна.

6. Ціна, за якою здійснюється розрахунок з кінцевим споживачем товару – це:

- а) роздрібна ціна;
- б) відпускна ціна;
- в) оптова ціна;
- г) оптова ціна промисловості.

7. Ціна, за якою підприємства та організації-споживачі закупають продукцію у постачальницько-збутових організацій – це:

- а) оптова ціна підприємства;
- б) роздрібна ціна;
- в) закупівельна ціна;
- г) оптова ціна промисловості.

8. Ціна, яка змінюється впродовж дії контракту узгодженими сторонами способом, називається:

- а) твердою;
- б) контрактна;
- в) ковзною;
- г) кінцева.

9. Сукупність економічних елементів, які виражені абсолютним значенням у грошовому виразі – це:

- а) склад ціни;
- б) структура ціни;
- в) система ціни;
- г) вірної відповіді немає.

10. Співвідношення окремих складових елементів ціни в загальному її рівні – це:

- а) склад ціни;
- б) структура ціни;
- в) система ціни;
- г) вірної відповіді немає.

11. Державне регулювання цін спрямоване на забезпечення:

- а) збалансування ринку засобів виробництва і предметів споживання;
- б) розширення сфери застосування вільних цін;
- в) створення необхідних економічних гарантій для виробників;
- г) усі перелічені відповіді вірні.

12. До економічних методів ціноутворення відносять:

- а) встановлення фіксованих цін;
- б) встановлення регульованих цін;
- в) надання податкових пільг;
- г) встановлення дотацій виробникам окремих видів товарів.

13. До адміністративних методів регулювання процесів ціноутворення належать:

- а) встановлення дотацій виробникам окремих видів товарів;
- б) насичення ринку споживчими товарами;
- в) надання податкових пільг;
- г) кредитування підприємств.

14. Встановлення ціни на основі врахування власних витрат характеризує такий метод ціноутворення:

- а) встановлення ціни на основі попиту споживачів;
- б) «мінімальні витрати»;
- в) «змагання»;
- г) витратний.

15. Умова договору, що визначає розмір зменшення базової ціни товару – це:

- а) дисконт;
- б) знижка;
- в) дотація;
- г) жодної вірної відповіді.

16. Поняття «франко» в ціноутворенні означає:

- а) що визначена частина витрат із транспортування або навантаження товару включається в ціну виробника;
- б) пункт, транспортні витрати до якого на шляху руху товару від продавця до покупця включаються в ціну товару;
- в) відповідальність виробника за збереження та транспортування товару до визначеного пункту призначення, встановленого покупцем.

17. У структуру роздрібної ціни не входять витрати підприємства торгівлі на:

- а) зберігання товарів на складі;
- б) доробку товару до вимог споживача;
- в) страхування збереження товару;
- г) погашення основної суми кредиту.

18. Різновидом вільних цін є:

- а) ціни каталогу;
- б) ціни форвардних угод;
- в) комісійні ціни.

19. Індикативні ціни встановлюються:

- а) на продукцію монопольних утворень;
- б) на продукцію підприємств державного сектору;
- в) на товари експорту-імпорту.

20. Мінімальна ціна товару визначається:

- а) рівнем витрат підприємства та його прибутку;
- б) обліком та аналізом витрат;
- в) монопольним статусом підприємства;
- г) цінами конкурентів на аналогічний товар.

21. Ціни на транспортування вантажів, за споживання електроенергії, тепла, води та інших послуг – це:

- а) тарифи;
- б) роздрібні ціни;
- в) ринкові ціни;
- г) договірні ціни.

22. Роздрібна ціна складається з:

- а) оптової ціни підприємства;
- б) постачальницько-збутової націнки;
- в) торгової надбавки;
- г) опускної ціни підприємства.

23. Оптова ціна підприємства складається з:

- а) собівартості виробу;
- б) торгової надбавки;
- в) постачальницько-збутової націнки;
- г) прибутку;
- д) акцизного збору.

24. Надбавка до ціни надається за:

- а) підвищену якість товару;

- б) гарантійне обслуговування;
- в) підвищені витрати на виготовлення товару;
- г) усі відповіді правильні.

25. Демпінговою вважається ціна, яка:

- а) суттєво більш висока, ніж при звичайних операціях;
- б) обмежує право окремих споживачів;
- в) суттєво більш низька, ніж при звичайних операціях.

26. У структуру оптової ціни виробника не входить:

- а) прибуток;
- б) штрафи, сплачені підприємством;
- в) ПДВ.

27. Верхню межу ціни формує:

- а) величина витрат на виробництво;
- б) величина попиту на товар;
- в) величина пропозиції.

28. У структуру ціни оптової торгівлі не входить:

- а) прибуток виробника;
- б) прибуток постачальницько-збутової організації;
- в) прибуток підприємства роздрібною торгівлі.

29. Фіксовані ціни на електроенергію встановлює:

- а) Національна компанія регулювання енергетики;
- б) місцеві органи влади;
- в) Державний комітет статистики.

30. Сезонні знижки надаються за купівлю товару:

- а) в період активного сезону;
- б) поза періодом активного сезону;
- в) за рішенням продавця.

Тема 9. Фінансові результати діяльності підприємства

1. Реструктуризація підприємства – це:

- а) система заходів, що здійснюється під час провадження в справі про банкрутство з метою запобігання визнання боржника банкрутом та його ліквідації;
- б) система заходів щодо відновлення платоспроможності боржника, які може здійснювати власник майна боржника, інвестора, з метою запобігання банкрутству боржника шляхом реорганізаційних та інвестиційних заходів;
- в) здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, що сприятиме його фінансовому оздоровленню.

2. Вкажіть основні завдання реструктуризації підприємства:
- а) створення й відокремлення нових структурних підрозділів; б) оперативне забезпечення виживання підприємства;
  - в) удосконалення управління грошовими потоками; г) оперативне зниження дебіторської заборгованості;
  - д) відновлення конкурентоспроможності підприємства на ринку.
3. За формами реструктуризація поділяється на:
- а) оперативну;
  - б) тактичну;
  - в) фінансову;
  - г) стратегічну.
4. До заходів оперативної реструктуризації можна віднести:
- а) зміну окремих складових організаційної структури підприємства;
  - б) впровадження нових технологій;
  - в) розробку нових видів продукції;
  - г) зменшення обсягу оборотних активів шляхом виявлення та реалізації зайвих запасів;
  - д) удосконалення управління грошовими потоками.
5. Основними шляхами стратегічної реструктуризації можуть бути:
- а) підвищення контролю за якістю продукції та витрачанням фінансових ресурсів;
  - б) реструктуризація організаційної структури підприємства та реструктуризація власності;
  - в) пошук нових ринків збуту;
  - г) удосконалення організації виробництва; д) підвищення кваліфікації персоналу.
6. Здійснення організаційно-економічних, правових і технічних заходів, спрямованих на зміну структури підприємства, називають:
- а) реструктуризацією;
  - б) санацією;
  - в) ліквідацією;
  - г) фінансовим оздоровленням.
7. Реструктуризація на мікрорівні спрямовується на:
- а) розвиток ринкової інфраструктури;
  - б) реорганізацію неплатоспроможних підприємств;
  - в) зменшення витрат підприємства на виробництво і збут продукції;
  - г) підвищення продуктивності праці на підприємстві.
8. Зовнішніми причинами, які спонукають процес реструктуризації підприємства, можуть бути:

- а) політика уряду;
- б) технологічний процес;
- в) докорінні зміни на ринках розвинутих країн; г) зміна соціально-економічних систем.

9. Реструктуризаційні зміни, які проводяться на підприємстві стосуються:

- а) нововведень;
- б) кооперації;
- в) автоматизації;
- г) реорганізації.

10. За формою реструктуризація підприємства буває:

- а) оперативною;
- б) стратегічною;
- в) тактичною;
- г) комплексною.

11. Реструктуризація підприємства передбачає зміни таких його структур:

- а) структури активів;
- б) структури майна підприємства;
- в) вікової структури персоналу;
- г) структури виробничої програми.

12. За напрямками виокремлюють реструктуризацію:

- а) технічну;
- б) інформаційну;
- в) управлінську;
- г) екологічну.

13. Зміна організаційної структури і власника підприємства відбувається при здійсненні такої реструктуризації:

- а) економічної;
- б) управлінської;
- в) фінансової;
- г) організаційно-правової.

14. Залежно від повноти проблем підприємства, що вирішуються, реструктуризація може бути:

- а) комплексною;
- б) одиничною;
- в) частковою;
- г) балансовою.

15. Реструктуризація підприємства, що стосується управління його пасивами називається:

- а) управлінською;
- б) стратегічною;
- в) економічною;
- г) фінансовою.

16. Комплекс послідовних заходів, спрямованих на виведення підприємства з кризового стану, називається:

- а) реструктуризацією;
- б) ліквідацією;
- в) санацією;
- г) стагнацією.

17. Процес фінансового оздоровлення підприємства починається з:

- а) формулювання стратегічних цілей санації;
- б) визначення критеріїв вибору певного варіанта санації;
- в) обґрунтування необхідності здійснення санації;
- г) визначення тактики здійснення санації.

18. Якщо виробничий потенціал підприємства зруйновано і його продукція не відповідає сучасним нормам, то таке підприємство:

- а) зберігається і розвивається;
- б) ліквідується;
- в) підлягає санації;
- г) продається.

19. Здійснення реструктуризації можливе шляхом:

- а) виокремлення певних структурних підрозділів для подальшої діяльності;
- б) створення холдінгової компанії на базі дочірніх підприємств;
- в) репрофілювання підприємства;
- г) створення акціонерного товариства.

20. До першочергових заходів відновлення платоспроможності підприємства належать:

- а) інвентаризація його активів;
- б) запровадження автоматизації виробництва;
- в) обґрунтування необхідної чисельності персоналу.

21. Державна фінансова підтримка надається підприємствами:

- а) які забезпечують обороноздатність держави;
- б) які випускають імпортозамінну продукцію;
- в) науково-виробничими;
- г) легкої та харчової промисловості.

22. До складу оцінюваного майна при акціонуванні підприємства входять:
- а) основні фонди;
  - б) незавершене будівництво;
  - в) фінансові активи;
  - г) оборотні кошти.

Тема 10. Конкуреноспроможність підприємства

1. Нематеріальні активи підприємства – це:
- а) складова частина потенціалу підприємства, яка забезпечує економічну користь протягом тривалого періоду і не має матеріальної основи;
  - б) реальні інвестиційні проекти, об'єкти нерухомості та різноманітні фінансові інструменти;
  - в) ресурси, кількість яких фіксована і має певні межі;
  - г) цінності, що не є фізичними об'єктами, але мають вартість, оцінку; права власності і захист доступу до нематеріальних ресурсів підприємства та їх використання в господарській діяльності з метою одержання прибутку.
2. Об'єкт промислової власності, який може виступати у формі нового пристрою, речовини, штаму мікроорганізму, а також способів їх одержання – це:
- а) винахід;
  - б) промисловий зразок;
  - в) «ноу-хау»;
  - г) раціоналізаторська пропозиція.
3. Нове художньо-конструктивне вирішення виробу, в якому досягається єдність технічних та естетичних властивостей – це:
- а) винахід;
  - б) промисловий зразок;
  - в) «ноу-хау»;
  - г) раціоналізаторська пропозиція.
4. Інформація, яка має реальну або потенційну комерційну цінність для виробництва, до та після продажного обслуговування й експлуатації продукції у всіх галузях господарської діяльності – це:
- а) винахід;
  - б) промисловий зразок;
  - в) «ноу-хау»;
  - г) раціоналізаторська пропозиція.
5. Технічне рішення, яке є новим і корисним для підприємства, для якого воно подано – це:
- а) винахід;
  - б) промисловий зразок;

- в) «ноу-хау»;
- г) раціоналізаторська пропозиція.

6. Новизна якого з нематеріальних ресурсів має локальний характер:

- а) патентної грамоти;
- б) роялті;
- в) гудвілу;
- г) раціоналізаторської пропозиції.

7. Охоронний документ, виданий державним органом, що підтверджує право його власника на відповідний об'єкт промислової власності – це:

- а) сертифікат;
- б) патент;
- в) стандарт;
- г) ліцензія.

8. Дозвіл на використання нематеріального ресурсу протягом певного терміну за обумовлену винагорода – це:

- а) сертифікат;
- б) патент;
- в) ліцензія;
- г) свідоцтво.

9. Роялті – це:

- а) одноразова винагорода за право користування об'єктом ліцензійної угоди;
- б) періодичні відрахування протягом дії ліцензійної угоди;
- в) дозвіл на використання нематеріального ресурсу;
- г) немає вірної відповіді.

10. Вкажіть нематеріальні ресурси, які є об'єктами промислової власності:

- а) «ноу-хау»;
- б) гудвіл;
- в) промислові зразки;
- г) сировина, матеріали.

11. Паушальна виплата – це:

- а) одноразова винагорода за право користування об'єктом ліцензійної угоди;
- б) періодичні відрахування протягом дії ліцензійної угоди;
- в) дозвіл на використання нематеріального ресурсу;
- г) немає вірної відповіді.

12. До об'єктів промислової власності належать:

- а) корисні моделі, раціоналізаторські пропозиції, «ноу-хау»;
- б) винаходи, промислові зразки, корисні моделі;
- в) винаходи, «ноу-хау», комерційна таємниця;
- г) промислові зразки, корисні моделі, раціоналізаторські пропозиції.

13. Товарні знаки – це:

- а) оригінальні позначення, за допомогою яких товари і послуги одних виробників відрізняються від однорідних товарів і послуг інших виробників;
- б) сталі позначення підприємства або особи, від імені якої здійснюється виробнича та інша діяльність;
- в) відомості, безпосередньо пов'язані з діяльністю підприємства;
- г) документи, що підтверджують права їх власників на відповідні об'єкти промислової власності.

14. Фірмове найменування – це:

- а) стала назва підприємства, від імені якого здійснюється виробнича та інша діяльність;
- б) назва фірми, яка може змінюватись із зміною організаційно-правової форми її існування;
- в) позначка, яка ставиться на кожній одиниці виробу підприємства.

15. Права організації мовлення відносяться до:

- а) суміжних прав;
- б) авторських прав;
- в) «ноу-хау»;
- г) усі відповіді невірні.

16. Оригінальні позначки, які мають правовий захист і призначені для виокремлення товару серед інших аналогічних називаються:

- а) гудвілом;
- б) товарним знаком;
- в) корисною моделлю;
- г) місцем походження товару.

17. Право власності на промислові зразки засвідчується:

- а) товарним знаком;
- б) роялті;
- в) ліцензією;
- г) патентом.

18. Витратний підхід до оцінювання нематеріальних активів визначає їх вартість через:

- а) майбутні доходи;
- б) порівняння з аналогічними активами;
- в) витрати на їх придбання або створення;
- г) усі відповіді невірні.

19. До об'єктів промислової власності належать:

- а) корисна пропозиція;
- б) товарний продукт;

- в) товарний знак;
- г) зразок готової продукції.

20. Дозвіл на використання нематеріальних ресурсів називається:

- а) патентом;
- б) суміжним правом;
- в) авторським правом;
- г) ліцензією.

21. До нематеріальних ресурсів підприємства належать:

- а) бази даних та бази знань;
- б) лани виробничої діяльності;
- в) штатний розклад;
- г) усі відповіді невірні.

22. Для зазначення авторських прав використовують таку позначку:

- а) ®;
- б) ™;
- в) €;
- г) ©.

23. Норми амортизації нематеріальних активів встановлюються, виходячи із:

- а) нормативних документів, де вони чітко визначені і зафіксовані;
- б) терміну корисного використання нематеріального активу;
- в) 10-річного терміну використання нематеріального активу;
- г) нормативного терміну використання нематеріального активу.

Тема 11. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки

1. Проект – це:

- а) комплексний план щодо майбутньої діяльності підприємства;
- б) комплекс взаємозалежних заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей протягом обмеженого часу при обмежених грошових та інших ресурсах;
- в) система заходів щодо вдосконалення організаційної структури підприємства;
- г) сукупність правил, норм поведінки працівників в організації.

2. Оберіть чинники, що визначають кожний конкретний проект:

- а) визначеність, просторовість, складність;
- б) точність, ритмічність, цілеспрямованість;
- в) масштаб, складність, терміни реалізації;
- г) немає жодної правильної відповіді.

3. За характером і сферою діяльності розрізняють такі проекти:
- а) промислові, економічні, організаційні, дослідницькі;
  - б) прості, мультипроекти, мегапроекти;
  - в) комерційні та некомерційні;
  - г) правильна відповідь а) та в).
4. Життєвий цикл проекту – це:
- а) період між двома фазами проекту;
  - б) період між виникненням ідеї та її реалізації;
  - в) період між моментом появи проекту і моментом його закриття;
  - г) період між завершенням робіт по проекту і моментом його закриття.
5. Основними критеріями прийняття проекту є:
- а) можливість його реалізації;
  - б) економічна ефективність;
  - в) адміністративне забезпечення;
  - г) всі відповіді вірні.
6. При проведенні техніко-економічного аналізу розглядаються такі питання:
- а) технічних можливостей, потреб матеріалів з урахуванням використовуваної техніки;
  - б) номенклатури продукції та обсягу виробництва;
  - в) рівня конкуренції та прогнозованої ціни продукції чи послуг;
  - г) обсягів та напрямків інвестиційних витрат.
7. Побудова функціональної матриці передбачає:
- а) поділ влади і відповідальності за виконання проекту між проектним та функціональним менеджерами;
  - б) слабкий контроль та слабку владу з боку проектного менеджера;
  - в) абсолютну владу проектного менеджера і його відповідальність за завершення проекту відповідно до його завдання;
  - г) об'єднання підприємств в одну організацію для виконання проекту.
8. Балансова матриця передбачає:
- а) поділ влади і відповідальності за виконання проекту між проектним та функціональним менеджером;
  - б) слабкий контроль та слабку владу з боку проектного менеджера;
  - в) абсолютну владу проектного менеджера і його відповідальність за завершення проекту відповідно до його завдання;
  - г) об'єднання підприємств в одну організацію для виконання проекту.
9. Проектна матриця означає:
- а) поділ влади і відповідальності за виконання проекту між проектним та функціональним менеджером;

- б) слабкий контроль та слабку владу з боку проектного менеджера;
- в) абсолютну владу проектного менеджера і його відповідальність за завершення проекту відповідно до його завдання;
- г) об'єднання підприємств в одну організацію для виконання проекту.

10. Контрактна матриця характеризується:

- а) об'єднанням підприємств в одну організацію для виконання проекту,
- б) абсолютною владою проектного менеджера і його відповідальністю за завершення проекту відповідно до його завдання;
- в) слабким контролем та слабкою владою з боку проектного менеджера;
- г) поділом влади і відповідальності за виконання проекту між проектним та функціональним менеджером.

11. Аналіз комерційної реальності проекту передбачає:

- а) дослідження потенційних можливостей продажу продукції у запланованих обсягах та цінах;
- б) забезпечення проекту всіма необхідними ресурсами;
- в) усі відповіді вірні.

12. У процесі соціального аналізу проекту досліджують такі аспекти:

- а) дотримання норм чинного законодавства;
- б) динаміку цін на ринку за останні роки;
- в) відповідність проекту місцевому культурному і професійному рівню населення;
- г) жодної вірної відповіді.

13. Бюджет інвестиційного проекту характеризує:

- а) вхідні та вихідні грошові потоки;
- б) баланс між доходами і витратами від господарської діяльності за проектом;
- в) рівень забезпеченості проекту ресурсами;
- г) доходи від реалізації проекту.

14. Визначити, з якою метою застосовується дисконтування при розрахунках показників ефективності проекту:

- а) для врахування інфляції;
- б) для врахування ризику;
- в) для врахування дохідності фінансового ринку;
- г) для приведення в однакові умови за фактором часу.

15. Основними завданнями бюджетного контролю є:

- а) одержання точних оцінок витрат та їх розподіл у часі;
- б) своєчасність забезпечення проекту необхідними ресурсами;
- в) організація виконання кожним учасником проекту поставлених перед ним завдань;
- г) дослідження рівня цін на ринку, де реалізується проект.

16. Для моніторингу виконання проекту найчастіше використовують:
- а) сітковий графік;
  - б) показники продуктивності праці;
  - в) немає вірної відповіді.

Тема 12. Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки

1. Ефективність виробництва забезпечується за рахунок:
- а) оптимізації витрат на виробництво;
  - б) мінімізації витрат на виробництво;
  - в) максимізації витрат;
  - г) усі відповіді правильні.
2. Комплексна оцінка кінцевих результатів використання основних і оборотних засобів, трудових і фінансових ресурсів та нематеріальних активів за певний період часу – це:
- а) рентабельність підприємства;
  - б) ефективність підприємства;
  - в) прибутковість підприємства.
3. Основний вид ефекту, що враховується при оцінці ефективності:
- а) соціальний;
  - б) екологічний;
  - в) економічний.
4. Економічний результат зіставляється з економічною оцінкою виробничих ресурсів, що застосовуються під час виробництва, за:
- а) витратного підходу;
  - б) ресурсного підходу;
  - в) ресурсно-витратного підходу.
5. Порівняння економічного результату з поточними витратами, які безпосередньо пов'язані з його досягненнями, здійснюється за:
- а) витратного підходу;
  - б) ресурсного підходу;
  - в) ресурсно-витратного підходу.
6. Скорочення тривалості робочого тижня, збільшення кількості нових робочих місць і рівня зайнятості населення досягається за:
- а) соціального ефекту;
  - б) економічного ефекту;
  - в) вірної відповіді немає.
7. Інвестиції – це:
- а) короткострокові вкладення капіталу з метою отримання прибутку;
  - б) довгострокові вкладення капіталу з метою отримання прибутку;
  - в) усі відповіді правильні.

8. Дисконтна ставка характеризує:
- а) величину річного процента плати за кредит комерційному банку;
  - б) рівень інфляції в розрахунковому році;
  - в) середній процент росту суми дивідендів;
  - г) норму прибутку на вкладені інвестиції.
9. Вдосконалення структури капітальних вкладень здійснюється за рахунок:
- а) підвищення частки вкладень у нове будівництво;
  - б) зростання вкладень у прогресивні галузі;
  - в) однакового збільшення вкладень у розвиток усіх галузей промисловості;
  - г) підвищення частки вкладень у будівельно-монтажні роботи.
10. Внутрішня норма рентабельності інвестицій – це така дисконтна ставка, за якої:
- а) термін окупності інвестицій не перевищує п'яти років;
  - б) суми початкових інвестицій і теперішньої вартості грошових потоків є рівними;
  - в) індекс рентабельності інвестицій більший за 1;
  - г) індекс доходності інвестицій рівний 1.
11. Назвіть показник, на основі якого визначається економічна ефективність капіталовкладень:
- а) економія матеріальних ресурсів на кожну гривню капітальних вкладень;
  - б) термін окупності капітальних вкладень;
  - в) приріст національного доходу на кожну гривню капітальних вкладень;
  - г) підвищення фондівіддачі на кожну гривню виробничих фондів.
12. Назвіть джерела формування інвестиційних ресурсів:
- а) власні кошти;
  - б) бюджетні асигнування;
  - в) позичкові фінансові кошти;
  - г) усі відповіді правильні.

Рекомендована література

1. Закон України "Про власність" -Закони України. Офіційне видання.
2. Цивільний кодекс України. - Кодекси України. Офіційне видання
3. Закон України "Про підприємства в Україні" від 12.03.1991 р. із змінами і доповненнями, внесеними 28.02.1998 р.
4. Інноваційна діяльність в Україні. Статистичний збірник. - Київ: Держкомстат України.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємств. Навч. посібник / І.М. Бойчик, П.С. Харів, М.І. Хопчан. -Львів: "Сподом",2010. -212 с
6. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник. / І.М. Бойчик - К.: Атіка, 2016.-528 с.
7. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. посібник / І.М. Бойчик, М.І. Хопчан, П.С. Харів, Ю.В. Піча - К: "Каравела"; Львів: "Новий світ ", 2011.-298 с
8. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посіб. / З.С. Варналій - К: Знання-Прес, 2012.
9. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства / М.В. Володькіна. — К.: ЦНЛ, 2014. —196 с
10. Завадський Й.С. Менеджмент. Том 1 / Й.С. Завадський - К. Український фінансовий інститут менеджменту і бізнесу. 2013.
11. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика / В.В. Кулішов. — К. Ніка-Центр, 2012. —216 с
12. Мельник Л.Г. Економіка підприємства: конспект лекцій / Л.Г. Мельник, О.І. Корінцева. — Суми : Університетська книга, 2013. — 412 с.
13. Мних Е.В. Економічний аналіз на промисловому підприємстві. / Е.В. Мних - К.: ВМП, 2016.
14. Петрович Й.М. Економіка виробничого підприємництва. Навч. посібник. / Й.М. Петрович, І.О. Буріщева та ін. -К: "Знання-Прес", 2011
15. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: Підручник/ А.М. Поддєрьогін. 2-ге вид., переробл. та доп. -К.: КНЕУ, 2013.
16. Покропивний С.Ф. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність. Навч. посібник / С.Ф. Покропивний, В.М. Колот -К: КАЕУ, 2013.
17. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства / С.Ф. Покропивний, - К.: Наук. Думка, 2011.
18. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: Навч. посібник / С. Ф. Покропивний, Г. О. Швиданенко, О. С. Федонін та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. С. Ф. Покропивного. — К.: КНЕУ,2010. —328 с
19. Сідун ВА. Економіка підприємства / В.А. Сідун, Ю.В. Пономарьова. — К.: ЦНЛ, 2013. — 436 с
20. Харів П.С. Економіка підприємства: Збірник практичних задач і тестів. Навч. посібник. / П.С. Харів -К: "Знання-Прес", 2011.-301 с
21. Шегда А.В. Економіка підприємства / А.В. Шегда, - К.: Знання-Прес, 2012.

